

BÜYÜK MELEN HAVZASI ENTEĞRE KORUMA VE SU YÖNETİMİ

**Prof. Dr. İzzet Öztürk
İTÜ Çevre Mühendisliği Bölümü**

GÜNDEM

- Büyük Melen Havzası'nın Konumu ve Önemi
- Büyük Melen Havzası'ndan İstanbul'a Su Temini Projesi
- Büyük Melen Havzası Entegre Koruma ve Su Yönetimi
  - Entegre Atıksu Yönetimi
  - Entegre Katı Atık Yönetimi
  - Su Kalitesi Yönetimi
- Büyük Melen Havzası Su Bilgi Sistemi

BÜYÜK MELEN HAVZASI'NIN KONUMU

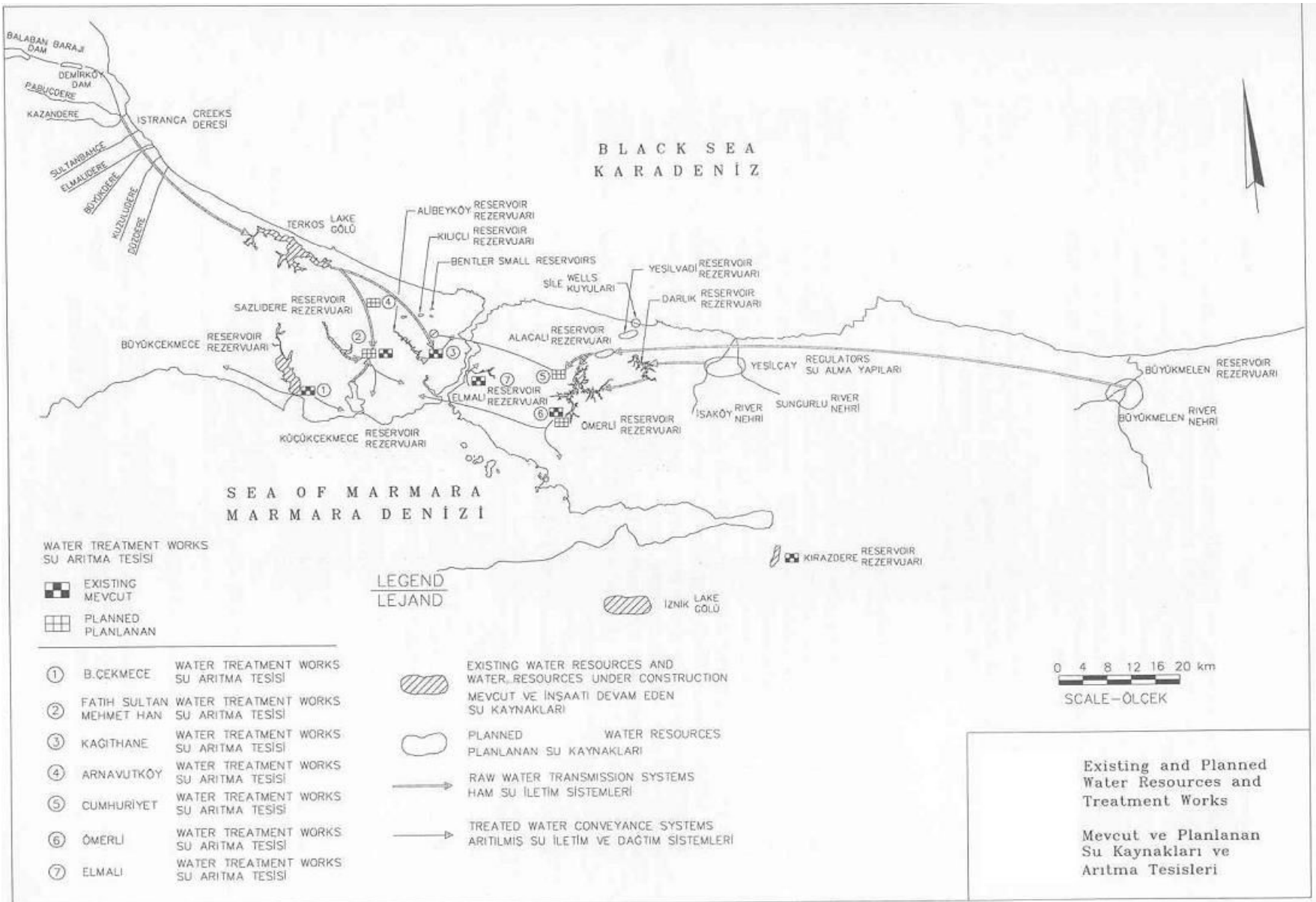

BÜYÜK MELEN HAVZASI'NIN ÖNEMİ

- Toplam su toplama alanı = 2238 km²
- Mevcut nüfus ~ 250,000 kişi
- 15.08.1990 tarih ve 90/775 sayılı Bakanlar Kurulu kararı ile İstanbul II.Merhale İçmesuyu kaynakları arasına alınmıştır.
- Özellikle İstanbul'un Avrupa Yakası'ndaki su açığının giderilmesi ve kuraklık riskinin azaltılması için tek büyük kaynaktır.

MEVCUT VE PLANLANAN SU KAYNAKLARI VE ARITMA TESİSLERİ

BÜYÜK MELEN HAVZASI MEVCUT DURUMU

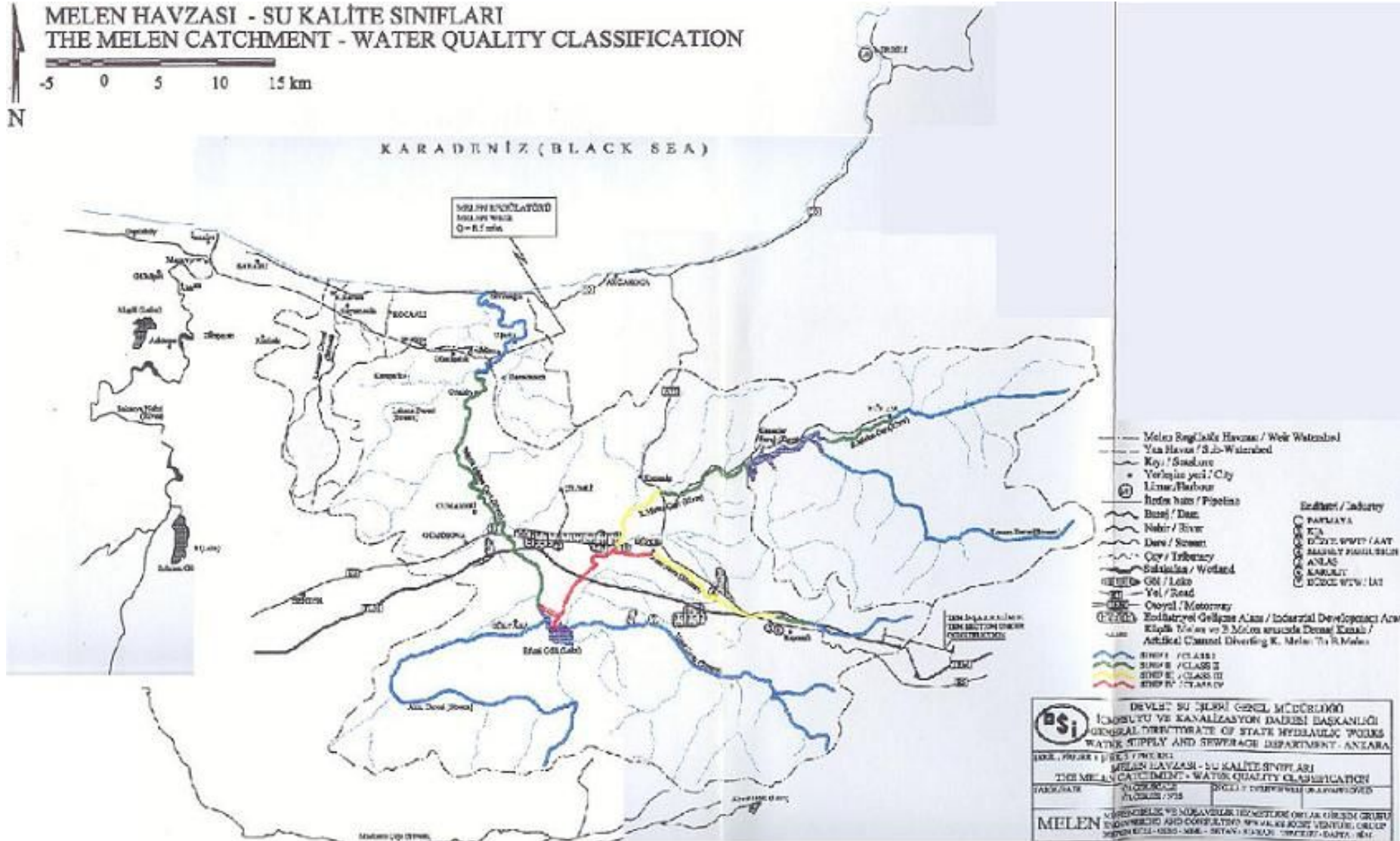
MELEN HAVZASI - SU KALİTE SINIFLARI
THE MELEN CATCHMENT - WATER QUALITY CLASSIFICATION

5 0 5 10 15 km

N

KARADENİZ (BLACK SEA)

MELEN HAVZASI
MELEN WASH
Q = 81 km²

- Meles Bölgesel Havza / Weir Watershed
- Yan Havza / Sub-Watershed
- Köy / Settlement
- Yerleşim yeri / City
- Limn/Harbour
- İnce hat / Pipeline
- Buzul / Dam
- Nehir / River
- Dere / Stream
- Çay / Tributary
- Sulu alan / Wetland
- Göl / Lake
- Yol / Road
- Otoban / Motorway
- Endüstriyel Gelişme Alanı / Industrial Development Area
- Kısıtlı Madde ve 2. Milyon m³'ten fazla Değerli Madde / Artificial Channel Diverging K. Meles To R. Meles
- Sınıf I / CLASS I
- Sınıf II / CLASS II
- Sınıf III / CLASS III
- Sınıf IV / CLASS IV

BSİ DEVLET SU İŞLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ
T.C. SU VE KANALİZASYON BAKANLIĞI BAŞKANLIĞI
GENERAL DIRECTORATE OF STATE HYDRAULIC WORKS
WATER SUPPLY AND SEWERAGE DEPARTMENT - ANKARA

MELEN HAVZASI - SU KALİTE SINIFLARI
THE MELEN CATCHMENT - WATER QUALITY CLASSIFICATION

YAPILAN İŞLER / WORKS: SU KALİTESİNİN İZLENİMİ VE DEĞERLENDİRİLMESİ / MONITORING AND EVALUATION OF WATER QUALITY

YAPILAN İŞLER / WORKS: SU KALİTESİNİN İZLENİMİ VE DEĞERLENDİRİLMESİ / MONITORING AND EVALUATION OF WATER QUALITY

MELEN

BÜYÜK MELEN HAVZASI SU KALİTE SINIFLARI

BÜYÜK MELEN HAVZASI'NIN ÖNEMİ

İstanbul Su Temini ve Atıksu Master Planı

- Büyük Melen olmaksızın İstanbul'un, 6-7 yıl süreli bir kuraklığı "~2 yıllık bir kısıntı ile" karşılaşması mümkün değildir (Bayazıt vd, 1994).
- İstanbul'da son 35 yıllık dönemde ilki 1971-77, ikincisi 1984-94 yılları arasında yaşanan 6-7 yıl süreli ve 100 yılın üzerinde tekerrürlü 2 büyük kuraklık yaşanmıştır.
- İstanbul'un kuraklık riski en az deprem riski kadar önem arz etmektedir.
- Dolayısıyla Melen 2.Aşama (Melen Barajı ile) tesislerinin de acilen planlanıp (2010-12) yılından itibaren devreye alınması gerekmektedir.

BÜYÜK MELEN HAVZASI'NIN ÖNEMİ

İstanbul Su Kaynakları (IMC, 1999)

Kaynak	Emniyetli Kapasite (x 10 ⁶ m ³ /yıl)	Verim (x 10 ⁶ m ³ /yıl)
Avrupa Yakası	677 (%39)	623 (%27)
Asya Yakası	407 (%24)	477 (%21)
Büyük Melen	639 (%37)	1190 (%52)
Toplam	1723 (%100)	2290 (%100)

- Büyük Melen, İstanbul ve Marmara'nın en güvenilir ve en büyük su kaynağıdır.

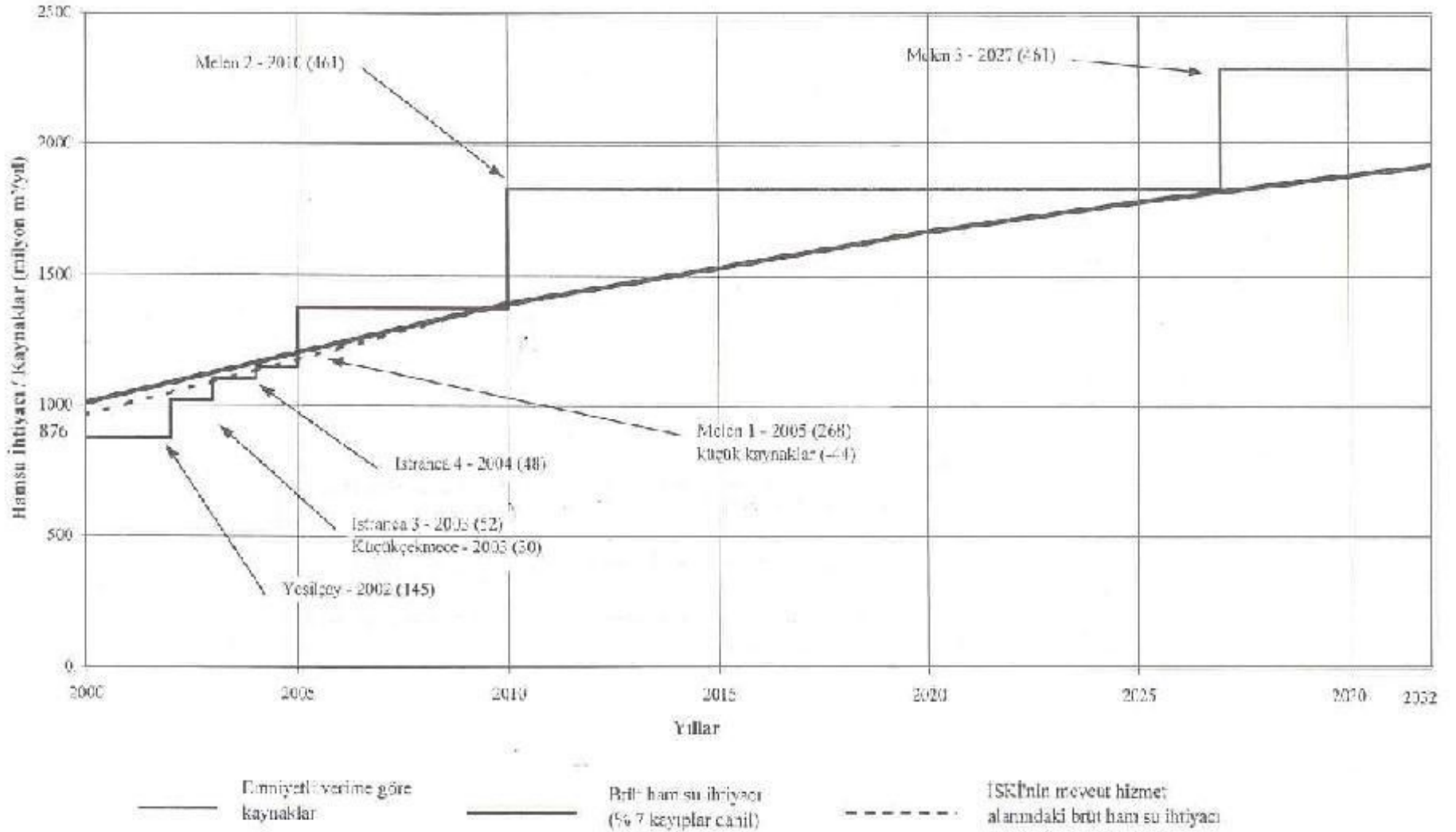

BÜYÜK MELEN HAVZASI'NIN ÖNEMİ

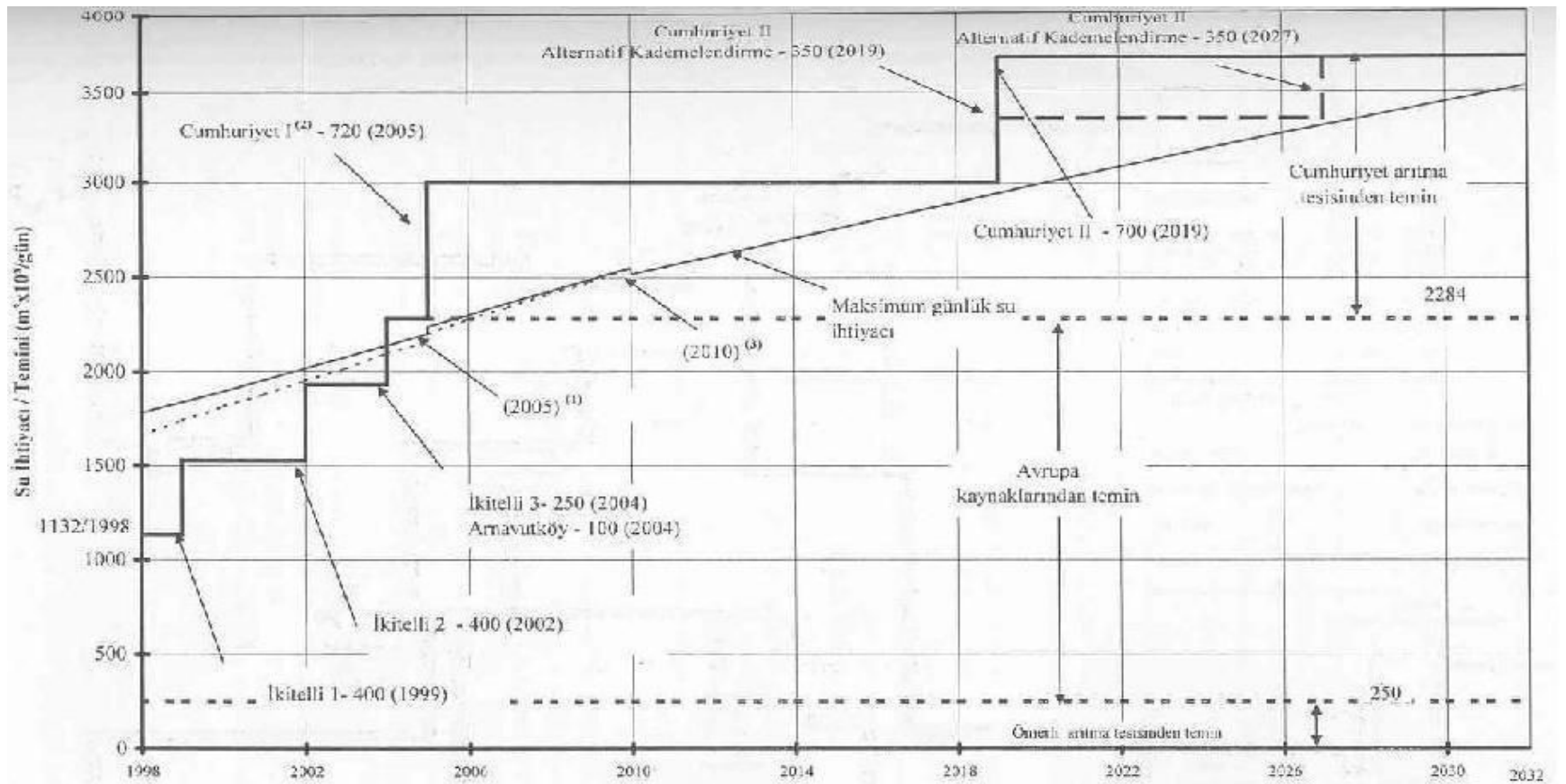

İstanbul Su Temini ve Atıksu Master Planı

- Büyük Melen Sistemi ile ilgili Planlama
  - 1. Aşama: 2005 (2007)
  - 2. Aşama: 2010 (2012)
  - 3. Aşama: 2027

İSTANBUL TOPLAM SU İHTİYACI VE KAYNAKLARI

Lejant:

- Maksimum Günlük İhtiyaç
- - - - - İSKİ'nin mevcut hizmet alanı içerisindeki maksimum günlük ihtiyaç
- Su arıtma tesislerinin kapasitesi ve devreye giriş yılları
- Ikitelli - 400 (1999) - Kay

Notlar:

- (1) Melen Sistemi'nin devreye girişi ile birlikte Cumhuriyet SAT, Asya Yakası'na (Beykoz) da hizmet verdiği için ihtiyaç artmaktadır.
- (2) İnşaatın gidüşüne bağlı olarak, Melen Sistemi'nin 2003 (en erken) yılında devreye alınması ve İstranca IV. Kademesi'nin ileriye alınması mümkün olabilir.
- (3) Asya Yakası'nda Etilerli SAT kapasitesi arttığı için, Melen'den Beykoz'a tüküye edilen su miktarı azalmaktadır.

AVRUPA YAKASI SU İHTİYACI VE KAYNAKLARI

BÜYÜK MELEN HAVZASI ENTEGRE KORUMA VE SU YÖNETİMİ PROJESİ

- II. Merhale Melen Sistemi'nin emniyeti ve sürdürülebilirliği garanti altına alınmış olacaktır.
- İnşaatı devam eden Melen'den İçmesuyu Temini Projesi'ni tamamlayan hayati bir projedir.
- Proje kapsamı
  - Bölgesel Atıksu Yönetimi
  - Bölgesel Katı Atık Yönetimi
  - Su Kalitesi Yönetimi

ENTEĞRE ATIKSU YÖNETİMİ

- Deşarj standartlarıyla uyumlu arıtma prosesleri alternatiflerinin geliştirilmesi
- Arıtma alternatiflerinin teknik ve ekonomik açıdan değerlendirilmesi
- Seçilen senaryo için maliyet analizi
- Detaylı proses akım şeması
- Atıksu arıtma tesisi kavramsal tasarımı

ENTEGRE KATI ATIK YÖNETİMİ

- Ulusal Katı Atık Master Plan ile uyum
- Kaynağında ayırma, toplama, transfer, arıtma, geri kazanım ve bertaraf bileşenlerini içeren atık yönetim senaryolarının geliştirilmesi
- Senaryo alternatiflerinin teknik ve ekonomik açıdan değerlendirilmesi
- Seçilen senaryo için maliyet analizi
- Sistem bileşenlerinin kavramsal tasarımı (düzenli depolama tesisi, kompost tesisi, maddesel geri kazanma tesisi vb.)

BÜYÜK MELEN SU BİLGİ SİSTEMİ

Ana bileşenler

- Veri Tabanı
- Coğrafi Bilgi Sistemi
- Su Kalitesi Modelleri

Yardımcı bileşenler

- Veri girişi araçları
- İstatistik analiz araçları
- Senaryo üretici araçlar
- Dönüştürme ve filtreleme yazılımları

BÜYÜK MELEN SU BİLGİ SİSTEMİ

Akarsu Bölümü

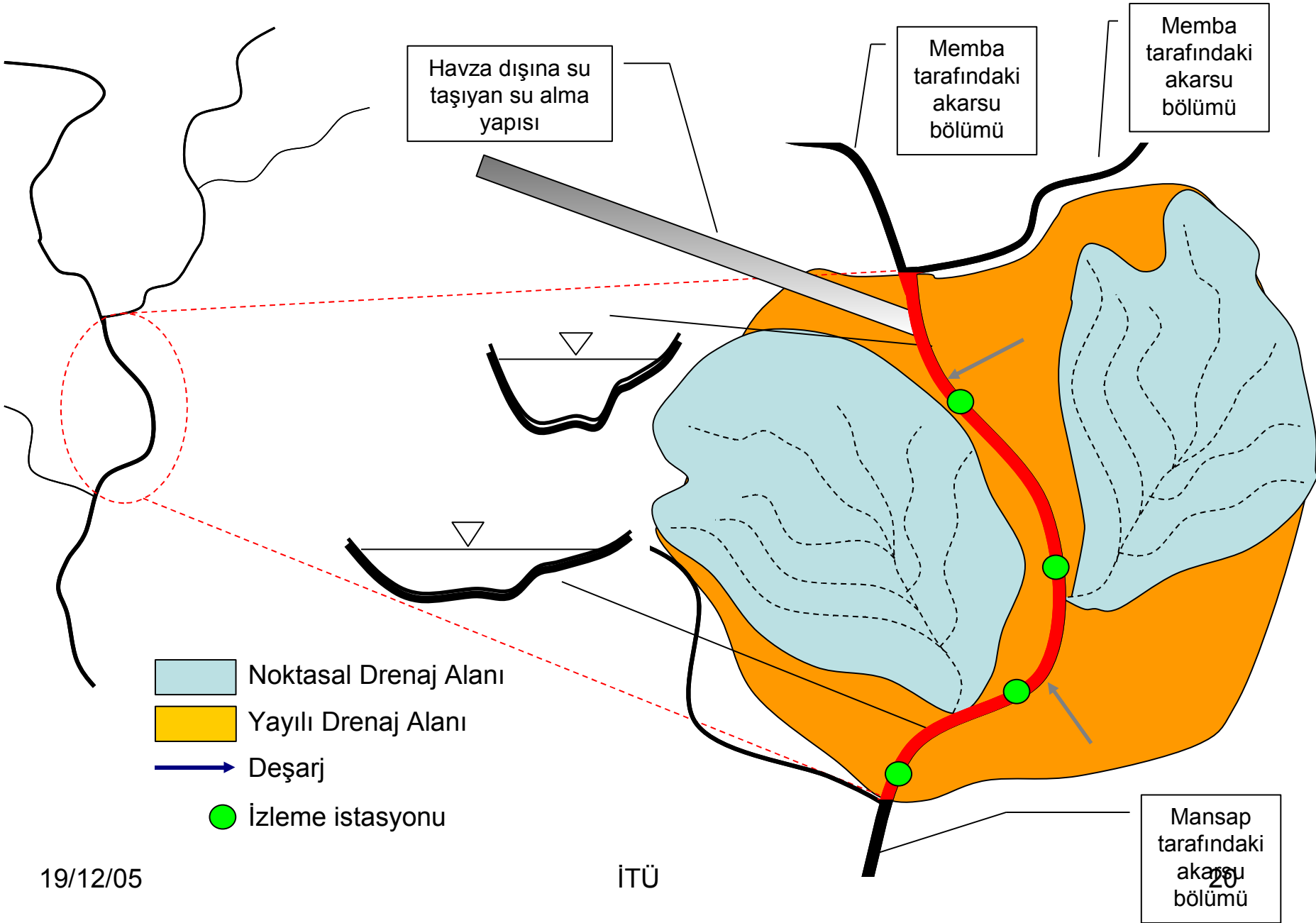
- Konum verileri, diğer akarsu bölümleri ile bağlantıları, kıyı çizgisi verileri, enkesitler, drenaj alanları, deşarjlar, numune alma istasyonları, meteorolojik veriler, su alma yapıları

Drenaj Alanları

- Topografik özellikler, noktasal veriler, etki alanı

Arazi Kullanımı

- Kullanım türü, arazi özellikleri, konumsal yerleşimiyle ilgili yardımcı veri yapıları

BÜYÜK MELEN SU BİLGİ SİSTEMİ

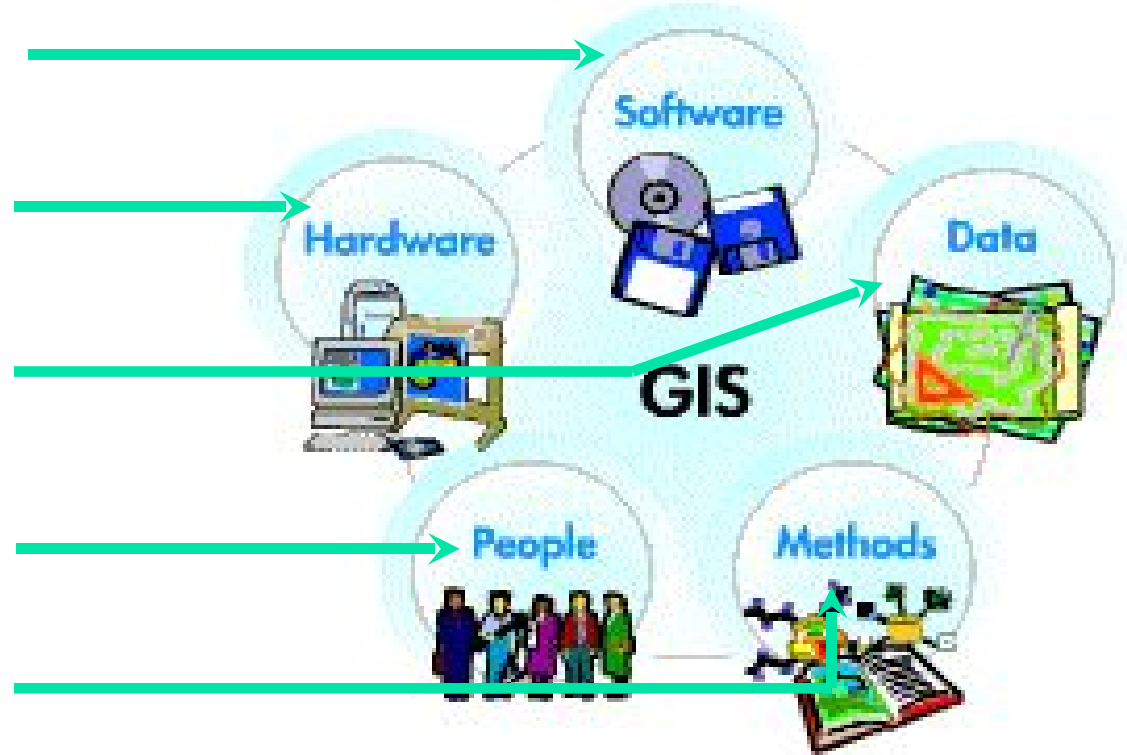
Yazılım

Donanım

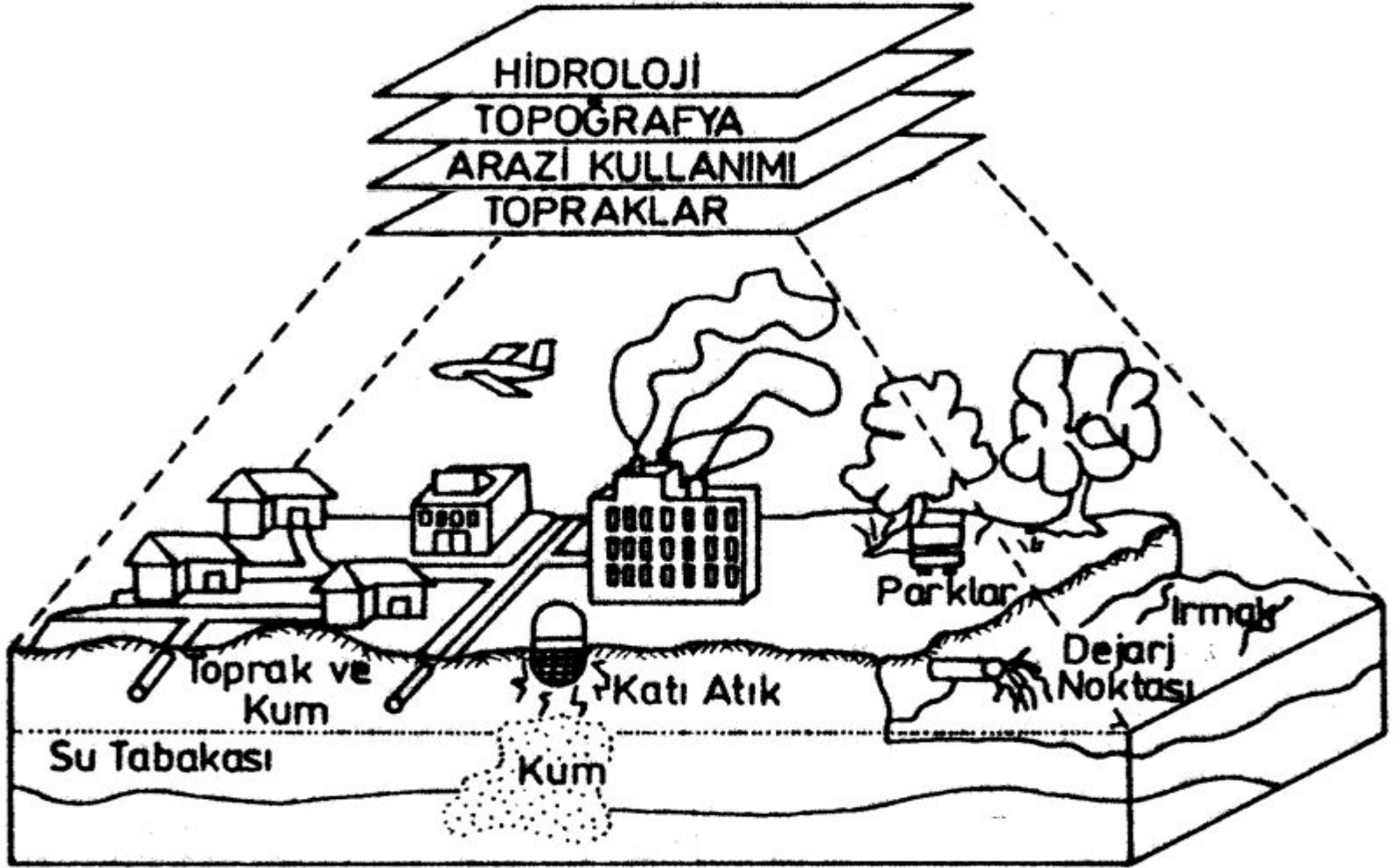
Veri

Personel

Yöntem

Coğrafi Bilgi Sistemi Genel Yapısı (GIS)

GIS Veri Katmanları

SU KALİTESİ İZLENMESİ VE MODELLEME

- Su kalite çalışma grubumuz tarafından WASP, VMS, QUAL2E kullanılmaktadır.
- Alıcı ortam su kalitesinin belirlenmesi
- İlgili Türk Mevzuatı ve AB Direktifi sınır değerleri
- Proses alternatiflerinin geliştirilmesi
- Teknik ve çevresel değerlendirme

SU KALİTESİ İZLENMESİ VE MODELLEME

- Su kalite çalışma grubumuz tarafından WASP, VMS, QUAL2E kullanılmaktadır.
- Alıcı ortam su kalitesinin belirlenmesi
- İlgili Türk Mevzuatı ve AB Direktifi sınır değerleri
- Proses alternatiflerinin geliştirilmesi
- Teknik ve çevresel değerlendirme

Kirlenme Kontrolü Stratejileri

- Noktasal kirletici kaynakların kontrolü
- Yayılı kirletici kaynakların kontrolü
- Su Kalitesi Yönetimi Uygulama Eylem Planı

KATILIMINIZ İÇİN TEŞEKKÜRLER
